

*Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).
Спеціальність – 281.
Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 9.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2022.9.8>

УДК 351

*А. С. Опанасюк,
здобувач магістратури кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2312-1679>
В. В. Редзюк,
к. і. н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, декан
факультету гуманітарно-природничої освіти і соціальних технологій,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1762-5042>
І. В. Алексеєнко,
д. політ. н., професор, професор кафедри публічної політики, Навчально-
науковий інститут публічного управління та державної служби Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6873-003X>*

ОРГАНИ СУДОВОЇ ВЛАДИ: ФУНКЦІЇ, ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

*A. Opanasiuk,
Master's degree in Public Administration of the Department of Healthcare
Management and Public Administration,
Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine
V. Redziuk,
PhD in Historical Sciences, Associate Professor of the Department of Public
Management and administration, Dean of the Department of Humanitarian and
Natural Education and Social Technologies,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
I. Alekseenko,
Doctor of Political Science, Professor, Professor of the Department of Public Policy,
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

THE JUDICIARY: FUNCTIONS, POWERS AND RESPONSIBILITIES

Судова влада здійснюється суддями та, якщо це визначено законом, присяжними через судову гілку влади в рамках відповідного судового провадження. Правосуддя означає зміст судової влади і є одним із видів її діяльності. Встановлено, що основне призначення органів судової влади – це вирішення юридично значущих справ, які мають правові наслідки. Розглянуто особливості Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Визначено, що Судова система України складається з судів загальної юрисдикції та суду конституційної юрисдикції. Встановлено, що до системи судів загальної юрисдикції входять місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України. Розкрито специфіку діяльності місцевих судів, апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів. З'ясовано, що Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість і єдність судової практики у порядку та спосіб, які установлені процесуальним законом. Встановлено, що Конституційний Суд України – це орган конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України та вирішує питання відповідності Конституції України законам України, а також у випадках, передбачених Конституцією, іншими законами забезпечує офіційне тлумачення Конституції України та інші повноваження відповідно до Конституції України. Визначено, що важливою функцією органів судової влади є здійснення правосуддя. Доведено, що функції органів судової влади за основними напрямками їх діяльності це; функція правосуддя, функція конституційного контролю, контрольна функція, функцію надання дозволу, функція організації, кадрова функція, інформаційно-статистичні функції, функція опису, функція можливості обрання запобіжного заходу у вигляді арешту, функція звільнення від штрафу та направлення для виконання покарання, функція можливості звернення до примусового виконання судових рішень та контролю за їх виконанням. Визначено такі форми відповідальності органів судової влади, як відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, їх посадових осіб та службових осіб, які здійснюють їх повноваження;

відшкодування фізичної та моральної шкоди, завданої вироком суду, визнаним неправосудним, що призвело до несправедливого засудження особи; відшкодування фізичної або моральної шкоди, заподіяної фізичним чи юридичним особам актами та актами та рішеннями, визнаними неконституційними.

Judicial power is exercised by judges and, if determined by law, by juries through the judicial branch of government within the framework of the relevant court proceedings. Justice means the content of judicial power and is one of its activities. It has been established that the main purpose of judicial authorities is to resolve legally significant cases that have legal consequences. The peculiarities of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" were considered. It was determined that the judicial system of Ukraine consists of courts of general jurisdiction and a court of constitutional jurisdiction. It was established that the system of courts of general jurisdiction includes local courts, appeals courts, higher specialized courts and the Supreme Court of Ukraine. The specifics of the activities of local courts, appellate courts, and higher specialized courts are disclosed. It was found that the Supreme Court is the highest court in the judicial system of Ukraine, which ensures the stability and unity of judicial practice in the order and manner established by the procedural law. It is established that the Constitutional Court of Ukraine is a body of constitutional jurisdiction that ensures the supremacy of the Constitution of Ukraine and resolves the issue of compliance of the Constitution of Ukraine with the laws of Ukraine, as well as in cases provided for by the Constitution, by other laws, provides the official interpretation of the Constitution of Ukraine and other powers in accordance with the Constitution of Ukraine. It was determined that the administration of justice is an important function of judicial authorities. It has been proven that the functions of judicial authorities according to the main areas of their activity are; function of justice, function of constitutional control, control function, function of granting permission, function of organization, personnel function, informational and statistical functions, function of description,

function of the possibility of choosing a preventive measure in the form of arrest, function of exemption from fines and referral for execution of punishment, function of the possibility of appeal to enforcement of court decisions and control over their execution. Such forms of liability of judicial authorities are defined, such as compensation for material and moral damage caused by illegal decisions, actions or inaction of state authorities, their officials and officials who exercise their powers; compensation for physical and moral damage caused by a court verdict recognized as unjust, which led to an unjust conviction of a person; compensation for physical or moral damage caused to individuals or legal entities by acts and acts and decisions recognized as unconstitutional.

Ключові слова: *судова влада, суд, правосуддя, судочинство, закон, законодавство, Конституція України.*

Keywords: *judicial power, court, justice, judicial proceedings, law, legislation, Constitution of Ukraine.*

Постановка проблеми. Конституція України [1], прийнята в 1996 році, визначає, що державна влада здійснюється на основі законодавчої, виконавчої та судової влади, а ці органи влади здійснюють свої повноваження в межах, визначених українським законодавством. Судова влада здійснюється суддями та, якщо це визначено законом, присяжними через судову гілку влади в рамках відповідного судового провадження. Правосуддя означає зміст судової влади і є одним із видів її діяльності. Як правова форма судової діяльності через судочинство захищаються права людей і організацій, притягуються до відповідальності ті, хто вчиняє злочини. Конституція України визначає, що судова влада нашої держави здійснюється виключно судами і що не допускається делегування функцій судів і пересилання їх іншими установами чи посадовими особами. Це є конкретно установлена юрисдикція.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Завдяки високій актуальності в розкриття теми дослідження вагомий внесок внесли багато

вітчизняних учених. Особливо в останні роки особливості функціонування органів судової влади, їх повноважень, функцій та відповідальності досліджують О. Бакумов, О. Безпалова, М. Булкат, С. Глущенко, І. Гриценко, О. Гуменний, М. Кунцевич, О. Махніцький, М. Погорецький, В. Сердюк, М. Смокович, Д. Терлецький, О. Ткачук, О. Фазикош, Ю. Чуприна, І. Юревич та інші.

Проте, не применшуючи вклад зазначених авторів, доцільно зауважити, що потребують додаткового дослідження питання специфіки повноважень, функцій та відповідальності органів судової влади.

Постановка завдання. З урахуванням вищенаведеного, мета наукової статті полягає у дослідженні специфіки повноважень, функцій та відповідальності органів судової влади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українську юрисдикцію відповідно до конституційних принципів здійснюють незалежні та неупереджені суди у формі конституційного, цивільного господарського, адміністративного і кримінального судочинства [1].

Безумовно, основою судової влади є сукупність судових інституцій з різними можливостями. Їх основне призначення – вирішення юридично значущих справ, які мають правові наслідки. Судова влада відіграє особливу роль як арбітр у судових спорах. Суб'єкт, який здійснює юрисдикцію, не є будь-якою державною інституцією, а лише судом, який має власну владу впливати на поведінку людей, а тому є процесом, який відбувається в суспільстві. З наведеного вище судова влада є самостійним органом державної влади і здійснюється судами, які є уповноваженими державними органами, метою яких є вирішення правових спорів та здійснення судового контролю в порядку, визначеному законом.

Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [2] визначає правові засади діяльності органів судової влади та судової адміністрації України щодо захисту прав людини і громадянина, свободи, законних інтересів, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Норми права

визначають систему судів загальної юрисдикції, статус професійних суддів, народних засідателів, суди присяжних, систему і порядок здійснення судового самоврядування, забезпечення діяльності суду. Цей закон регулює також і інші питання судоустрою та статусу суддів.

Судова система України складається з судів загальної юрисдикції та суду конституційної юрисдикції. Суди загальної юрисдикції утворюють єдину судову систему. Єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні – це Конституційний Суд України. Судова система гарантує всім доступ до судової влади в порядку, встановленому Конституцією України та іншими судами. Створення надзвичайних та особливих судів заборонено [2].

Судочинство в Україні здійснюють незалежні і безсторонні суди, створені відповідно до закону та конституційних принципів поділу влади. Судова влада здійснюється професійними судьями та, якщо це визначено законом, народними засідателями та присяжними через правосуддя в межах відповідного судового провадження. Судочинство здійснює Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції.

Систему судів загальної юрисдикції у відповідності до положень Конституції України побудовано за принципами територіальності, інстанційності та спеціалізації. До системи судів загальної юрисдикції входять [2]: 1) місцеві суди; 2) апеляційні суди; 3) вищі спеціалізовані суди; 4) Верховний Суд України.

Спеціалізацією судів загальної юрисдикції є розгляд цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ і справ про вчинення адміністративних правопорушень. Суди загальної юрисдикції можуть запроваджувати спеціалізацію суддів з урахуванням окремих категорій справ.

Щодо детальної характеристики класифікації судів загальної юрисдикції, то місцевими загальними судами є районні, міськрайонні, міські суди та суди районні у містах. Місцеві господарські суди – це господарські суди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя. Місцеві адміністративні

суди – це окружні адміністративні суди та інші суди, функціонування яких передбачено процесуальним законом.

Місцевий суд – це суд першої інстанції, який розглядає справи, віднесені до його підсудності процесуальним законом. Місцеві загальні суди здійснюють розгляд цивільних, кримінальних, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення у випадках і порядку, передбачених процесуальним законодавством. Місцеві господарські суди здійснюють розгляд справ з господарських правовідносин та інших справ, віднесених до підсудності процесуальним законодавством. Місцеві адміністративні суди здійснюють розгляд справ адміністративної юрисдикції (адміністративні справи). Підсудність окремої категорії справ місцевого суду та порядок їх розгляду визначаються процесуальним законом.

У системі судів загальної юрисдикції функціонують апеляційні суди, які виступають судами апеляційної інстанції для розгляду цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ. Апеляційними судами для розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди областей, апеляційні суди міст Києва та Севастополя, апеляційний суд Автономної Республіки Крим. Апеляційний суд з розгляду господарських справ та апеляційний суд з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційним господарським судом та апеляційним адміністративним судом, які утворені в апеляційному окрузі згідно з розпорядженням Президента України.

Апеляційний суд [2]:

- 1) розглядає відповідно до процесуального закону справи, підсудні цьому суду;
- 2) якщо це передбачено процесуальним законом, судом першої інстанції вважається справа, підсудна відповідному суду;
- 3) аналізує та досліджує судову статистику та узагальнює судову практику;

4) надає системну підтримку місцевим судам у застосуванні законодавства;

5) здійснює інші повноваження, що визначені законом.

Систему судів загальної юрисдикції складають вищі спеціалізовані суди, до складу яких належать суди касаційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ. До складу вищих спеціалізованих судів належать: Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України.

Вищий спеціалізований суд [2]:

1) розглядає відповідно до процесуального закону справи, підсудні відповідному суду, у касаційному порядку;

2) якщо це передбачено процесуальним законом, справа, підсудна відповідному суду, то цей суд розглядає її як суд першої або апеляційної інстанції;

3) аналізує та досліджує судову статистику і узагальнює судову практику;

4) системно сприяє судам нижчих інстанцій єдиному застосуванню Конституції України та норм права в судовій практиці на основі узагальнення та аналізу судової статистики;

5) надає консультативні роз'яснення спеціалізованим судам нижчого рівня щодо застосування законодавства щодо вирішення справ, підсудних відповідному суду;

6) здійснює інші повноваження, які визначені законом.

У системі судів загальної юрисдикції найвищим судовим органом є Верховний Суд. Водночас вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі спеціалізовані суди.

Так, Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України. Він забезпечує сталість і єдність судової практики у порядку та спосіб, які установлені процесуальним законом.

Верховний Суд [2]:

1) здійснює судову владу як суд касаційної інстанції та, якщо це визначено процесуальним законом, як суд першої інстанції чи апеляційний суд у порядку, встановленому процесуальним законом;

2) аналізує судову статистику та узагальнює судову практику;

3) надає висновки щодо законопроектів, що стосуються судоустрою, статусу суддів, виконання судових рішень, інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи;

4) робить висновки про наявність чи відсутність ознак інкримінованих Президенту України дій, державної зради чи інших злочинів;

5) на вимогу Верховної Ради України вносить письмове подання про неспроможність Президента України виконувати свої повноваження за станом здоров'я;

6) звертається до Конституційного Суду України з питань конституційності закону, інших правових актів, офіційного тлумачення Конституції України;

7) гарантує однакове застосування правових норм судами різних дисциплін у порядку та спосіб, визначених процесуальним законом;

8) забезпечує систематичне інформування апеляційного суду та місцевого суду з питань правозастосування;

9) здійснює інші повноваження, які визначені законом.

Конституційний Суд України – це орган конституційної юрисдикції, який забезпечує верховенство Конституції України та вирішує питання відповідності Конституції України законам України, а також у випадках, передбачених Конституцією, іншими законами забезпечує офіційне тлумачення Конституції України та інші повноваження відповідно до Конституції України [3].

Повноваженнями Конституційного Суду України є [3]:

1) забезпечення відповідності законодавства України Конституції України та вирішення питань щодо інших нормативно-правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів

України, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

2) офіційне тлумачення Конституції України;

3) на вимогу Президента України чи не менш як 45-ти народних депутатів України, чи Кабінету Міністрів України надання висновків про відповідність чинних міжнародних договорів України Конституції України чи міжнародним договорам;

4) на вимогу Президента України або не менше 45 народних депутатів України надання висновків щодо відповідності Конституції України питанням, які пропонуються для винесення на референдум у відповідності до народної ініціативи;

5) за поданням Верховної Ради України надання висновку про відповідність конституційному порядку конституційного розслідування та перевірки у справі про звільнення Президента України з поста;

6) на вимогу Верховної Ради України надання висновку про порушення Верховною Радою АР Крим Конституції України чи законодавства України;

7) відповідно до частини другої статті 137 Конституції України за поданням Президента України вирішення питань щодо Конституції України та відповідності законам України нормативно-правової діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

8) вирішення питань щодо відповідності Конституції України законодавству України (їх окремих положень), на підставі конституційних скарг тих, хто вважає, що до остаточного судового рішення у його справі застосовано законодавство України, яке суперечить Конституції України.

У сучасному суспільстві судова влада вирішує юридично значимі справи, які мають правові наслідки. Зміст цієї функції полягає в тому, що правомочність давати правову оцінку правовідносинам, які виникають у сфері застосування норм права, наділені лише судові органи та судді, які мають юрисдикцію. Суд (суддя) робить висновок про наявність порушення правових норм, дає правову оцінку таким порушенням, визначає коло осіб, винних у

цьому, і визначає ступінь відповідальності за такі порушення. У процесі такої діяльності суд (суддя) керує правосуддям.

Отже, правосуддя становить зміст судової діяльності у вирішенні юридично значущих справ з правовими наслідками. Порушення правових норм у вигляді їх невиконання можуть мати різний характер і різний ступінь ризику. Усі ці порушення охоплюються поняттям «посягання». Найбільш небезпечними правопорушеннями є правопорушення, які відповідно до кримінального законодавства є суспільно небезпечними діяннями. До інших порушень правових норм належать цивільні (заподіяння тілесних ушкоджень, майну громадян чи організацій, невиконання юридичних обов'язків, невиконання договірних зобов'язань тощо) та адміністративні (незначне хуліганство, порушення правил дорожнього руху тощо).

Судова влада наділена багатьма іншими суспільно значущими повноваженнями. До них відносяться: конституційний контроль; контроль за діяльністю представників влади, законністю та раціональністю їх рішень і дій; функція формування судової автономії тощо [4].

У межах функцій органів судової влади з вирішення юридично значущих справ з правовими наслідками суди (судді) здійснюють такі види діяльності (судові функції) [5]:

- 1) проводять розгляд та вирішення правових конфліктів між фізичними особами, між фізичними та юридичними особами, а також між юридичними особами щодо порушення прав і законних інтересів, передбачених господарським, адміністративним, кримінальним, цивільним, міжнародним, екологічним, конституційним, податковим, сімейним, житловим чи іншим законодавством;

- 2) функція правосуддя є детерміністичною, оскільки судова влада переважно розглядає практично всі правові спори, зокрема в кримінально-процесуальному, цивільно-процесуальному та інших видах судочинства порядку;

3) функція судового управління законністю та раціональністю державних службовців та їхніх рішень і дій; цей контроль здійснюється Конституційним Судом України, а також загальними, господарськими та адміністративними судами

Правосуддя як функція органів судової влади здійснюється у формі судочинства. Судочинство в Україні здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції у складі суддів, професійних суддів, народних засідателів, одноособового судді чи суду присяжних. До цього часу загальновизнано, що основною функцією органів судової влади є функція правосуддя.

Відповідно до статті 124 Конституції України [1] правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Делегування функцій суду та передання цих функцій іншим органам чи посадовим особам заборонено [4].

Основними принципами судочинства є [1]:

- 1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом та судом;
- 2) надійні докази провини;
- 3) змагальність сторін і свобода надавати докази суду та бути переконливими в суді;
- 4) підтримання публічного обвинувачення в суді прокурорами;
- 5) надання обвинуваченому права на захист;
- 6) гласність судового процесу та його повна фіксація технічними засобами;
- 7) розумний розгляд справи судом; 8) забезпечення права оскарження справи, а у випадках, визначених законом, рішення касаційного суду; 9) обов'язковість судових рішень тощо.

Функція забезпечення та захисту прав людини розглядається як основна функція органів судової влади, які здійснюють розгляд юридично значущих справ шляхом їх вирішення, що є однозначно як доктринальним, так і правовим аспектом [2].

З огляду на зазначене вище, доцільно відзначити, що функції органів судової влади за основними напрямками їх діяльності це; функція правосуддя, функція конституційного контролю, контрольна функція, функцію надання дозволу, функція організації, кадрова функція, інформаційно-статистичні функції, функція опису, функція можливості обрання запобіжного заходу у вигляді арешту, функція звільнення від штрафу та направлення для виконання покарання, функція можливості звернення до примусового виконання судових рішень та контролю за їх виконанням.

Визначення функції органів судової влади сприяє розкриттю їх ролі та значення в суспільстві та в масштабах держави. Варто також зауважити, що однією із важливих функцій органів судової влади є функція вирішення юридично значущих справ, які мають правові наслідки. Рішення, ухвалені судом у межах виконуваних функцій, є обов'язковими для всіх державних установ, організацій, фізичних та юридичних осіб усіх форм власності. В іншому випадку буде діяти механізм державного примусу і рішення суду виконуватиметься. Становлення функції справедливості відбувалося одночасно зі становленням теорії справедливості, визнанням розумінням її природи та особливостей.

Забезпечення юридичної відповідальності держави зі сторони органів судової влади дуже чітко візуалізується через призму сучасних функції цих органів. Серед них пріоритетним в умовах демократичної правової держави є захист прав людини, під доцільно розуміти здійснення діяльності цих судових органів у сфері захисту прав людини та прав і свобод громадянина.

Конституційні норми розкривають такі форми відповідальності органів судової влади [1]:

1) відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, їх посадових осіб та службових осіб, які здійснюють їх повноваження;

2) відшкодування фізичної та моральної шкоди, завданої вироком суду, визнаним неправосудним, що призвело до несправедливого засудження особи;

3) відшкодування фізичної або моральної шкоди, заподіяної фізичним чи юридичним особам актами та актами та рішеннями, визнаними неконституційними.

Поняття відповідальності не означає, що судова влада є підзвітною або підпорядковується іншим державним установам. Такі дії стали б зрадою її конституційної ролі як незалежного органу, який має можливість вирішувати спори у справах справедливо та відповідно до закону. Якщо судова влада є «відповідальною» в тому сенсі, що вона є підзвітною або залежною від іншої влади, у провадженні за участю цих інших органів, судова влада відіграватиме вищезазначену конституційну роль.

Судова влада є одним із органів державної служби (як і дві інші гілки державної влади). Очевидно, що вона повинна звітувати (у згаданому вище значенні) перед народом, перед яким вона служить. Судове управління має здійснюватися на благо тих, хто прагне і очікує верховенства права та справедливості. Таким чином, судова влада стикається з необхідністю показати іншим органам державної влади та суспільству в цілому, як реалізується довірена їм влада, повноваження та незалежність. З боку учасників судового процесу зростає вимога ефективності судової системи. Забезпечення кращого доступу до судової влади стає все більш важливим. Ефективність і доступність є аспектами відповідальності органів судової влади [6].

Окремі судді та судова система в цілому несуть відповідальність на двох рівнях. По-перше, вони несуть пряму відповідальність перед сторонами провадження, які шукають справедливості в конкретному судовому процесі. По-друге, вони відповідають за інші підрозділи державної влади, через які несе відповідальність суспільство в цілому.

Існує багато форм відповідальності. По-перше, як зазначалося вище, судді несуть відповідальність за свої рішення в процесі оскарження («судова відповідальність»). По-друге, судді мають працювати прозоро. Проводячи публічні слухання та ухвалюючи обґрунтовані публічні рішення (за винятком особливих обставин), судді індивідуалізуються на тих, хто виправдав свої дії та

рішення. Таким чином, суддя звітує про свої дії іншим, уряду та широким верствам суспільства. Цю форму відповідальності можна охарактеризувати як «пояснювальну відповідальність». По-третє, якщо суддя вчиняє неналежну поведінку, він повинен нести більш серйозну відповідальність, наприклад, у формі дисциплінарного стягнення або, в деяких випадках, кримінального провадження. Це можна назвати «штрафною відповідальністю» [6].

Правосуддя спрямоване на вирішення спорів, і через ухвалення рішень судова влада виконує як «нормативну», так і «освітню» роль, надаючи громадянам належне керівництво, обізнаність і довіру до закону та його практичного застосування. Отже, судова влада має відповідати, насамперед, за дії суддів, які приймають рішення у справах, які вони розглядають, а точніше – за прийняті рішення та їх обґрунтування. Рішення суду має бути відкритим для розгляду та оскарження. Згідно з основними принципами незалежності судової влади, система апеляції є, по суті, єдиним способом, за допомогою якого судові рішення може бути скасовано або змінено після його винесення, і судді можуть нести за це відповідальність.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи вищенаведене, можна стверджувати, що судову владу можна визначити як самостійний підрозділ державної влади, створений законом для: вирішення соціальних конфліктів між державою та її громадянами, самими громадянами, фізичними особами, юридичними особами; управління конституційністю закону; захисту прав громадян в органах управління та взаємовідносинах з органами влади; управління дотриманням прав громадян під час розслідування кримінальних справ; проведення слідчих дій; встановлення найважливіших юридичних фактів.

Українська юрисдикція здійснюється через правосуддя у формі цивільного, господарського, адміністративного, кримінального та конституційного судочинства. Судочинство здійснюється Конституційним судом України і судами загальної юрисдикції. Юрисдикція суду поширюється на всі правовідносини, які виникають у державі.

Інституційне зміцнення принципів незалежності судової влади та доступу до судової влади також є важливим напрямком зміцнення позиції судової влади у реалізації національно-правової відповідальності. Успіхом реалізації зазначених кроків є подальше зміцнення конституційно-правових засад юридичної відповідальності України, надійного судового захисту прав людини та прав і свобод громадянина.

Література

1. Конституція України: Конституція від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про судову стій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
3. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
4. Кримінальний кодекс України. Кримінальний процесуальний кодекс України: Бюлетень законодавства та юридичної практики України. № 9. 2018. 560 с.
5. Пенцов М. В. Функції судової влади в Україні та країнах СНД. Форум права. 2014. № 2. С. 358-363.
6. Висновок № 18 (2015) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету міністрів Ради Європи про місце судової влади та її відносини з іншими гілками влади в сучасних демократіях. URL: <https://rm.coe.int/-18-2015-/1680792013>

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “The Constitution of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 30 Aug 2022).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine “About the judicial standing and the status of judges”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (Accessed 30 Aug 2022).
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine “About the Constitutional Court of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (Accessed 30 Aug 2022).
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), “Criminal Procedure Code of Ukraine”, *Biuletен' zakonodavstva ta iurydychnoi praktyky Ukrainy*, vol. 9.
5. Pientsov, M.V. (2014), “Functions of the judiciary in Ukraine and the CIS countries”, *Forum prava*, vol. 2, pp. 358-363.
6. Consultative Council of European Judges (2015), “Conclusion No. 18 (2015) of the Advisory Council of European Judges to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the place of the judiciary and its relations with other branches of government in modern democracies”, available at: <https://rm.coe.int/-18-2015-/1680792013> (Accessed 30 Aug 2022).

Стаття надійшла до редакції 12.09.2022 р.